

REKTOR
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

PRZEMÓWIENIE REKTORA KUL Z OKAZJI INAUGURACJI ROKU AKADEMICKIEGO 2023/2024

Wielce Szanowni Państwo,
Drodzy Studenci i Doktoranci,
rozpoczynamy nowy rok akademicki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w okolicznościach szczególnych. Jest bowiem wśród nas przedstawiciel narodu wybranego i religii, z której wyrosło chrześcijaństwo. Chcemy zaznaczyć szczególną więź z naszymi starszymi braćmi w wierze i wyznaczyć kierunek, w jakim powinny zmierzać w przyszłości wysiłki naukowe na naszej Uczelni.

W imieniu całej społeczności akademickiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II składamy wyrazy współczucia i solidarności wszystkim, których dotknęły skutki działań zbrojnych w Ziemi Świętej. Przywołujemy słowa papieża Franciszka, który w minioną niedzielę podczas modlitwy „Anioł Pański” wskazał, że terroryzm i wojna nie prowadzą do żadnego rozwiązania, a jedynie do śmierci, do cierpienia tak wielu niewinnych ludzi. „Wojna jest porażką, każda wojna jest porażką. Módlmy się o pokój w Izraelu i Palestynie” – mówił Ojciec Święty. Przyłączamy się do tego wezwania i prosimy o wstawiennictwo naszego wielkiego patrona św. Jana Pawła II, dla którego pokojowe współistnienie wielu narodów w Ziemi Świętej było kwestią fundamentalną.

Przed rokiem powołałem na naszym Uniwersytecie Centrum Relacji Katolicko-Żydowskich im. Abrahama J. Heschela, które ma służyć rzetelnemu spojrzeniu na wzajemne relacje katolicko-żydowskie w różnych aspektach: biblijnym, teologicznym, historycznym, filozoficznym, literackim czy artystycznym. O wkładzie KUL w budowanie dialogu i współpracy miałem okazję rozmawiać już wcześniej z Czcigodnym Rabinem prof. Abrahamem Skórką, z córką patrona Centrum prof. Susannah Heschel, ale także z dyrektorem Instytutu Yad Vashem w Jerozolimie, panem Danim Dayanem, który kilka dni temu miał przybyć z wizytą na nasz Uniwersytet oraz wziąć udział w uroczystościach w Sobiborze, jednak z powodu sytuacji w Izraelu był zmuszony przełożyć przyjazd.

Dzisiejsza uroczystość nadania tytułu doktora *honoris causa* Rabinowi Skórcie, którego zaangażowanie w dialog żydowsko-chrześcijański bardzo ceni papież Franciszek, jest symbolicznym uwieńczeniem działań, które w tym kierunku KUL prowadzi od lat i będzie je kontynuował.

Patron naszego Uniwersytetu św. Jan Paweł II mawiał często, że człowieka nie można zrozumieć bez Chrystusa. Taki jest właśnie podstawowy cel działalności uczelni katolickiej: umożliwienie poznania przeszłej, teraźniejszej i przyszłej sytuacji człowieka w świetle na-

uki Chrystusa, którą jako ludzie wierzący uznajemy za prawdę Bożą. Należy jednak także stwierdzić – i taka idea byłaby również bliska myśleniu św. Jana Pawła II, aktywnie zaangażowanego w dialog chrześcijańsko-żydowski – że nie jesteśmy w stanie zrozumieć Chrystusa i całego kontekstu religii chrześcijańskiej bez wniknięcia w pierwszy wybór Boga, w dzieje narodu wybranego, z którego wywodził się Jezus, i w mesjańskie oczekiwania tegoż narodu. Owszem, długa historia stosunków między Kościołem a Synagogą jest trudna, naznaczona nieporozumieniami, uprzedzeniami i niepotrzebną wrogością. Trzeba jednak szukać dróg porozumienia, pamiętając, że judaistycznych korzeni, z których wyrosło chrześcijaństwo, nie można pominąć, a ich poznanie i zrozumienie pozwoli najpełniej realizować chrześcijańskie powołanie. Pokazują to postacie Żydów, którzy przyjęli chrześcijaństwo, łącząc to, co najlepsze, nierozdzielne i wzajemnie uwarunkowane w obu religiach. Mam tu na myśli na przykład znanego pisarza i poetę Romana Brandstaettera – autora znakomitej powieści „Jezus z Nazaretu”, wybitną filozof i karmelitankę Edytę Stein – św. Teresę Benedyktę od Krzyża, męczenniczkę z Oświęcimia, czy słynnego kompozytora muzyki symfonicznej Gustava Mahlera, twórcę monumentalnej symfonii „Zmartwychwstanie”.

Uczestniczący w dzisiejszej uroczystości inauguracyjnej nasz szacowny Gość Rabin Prof. Abraham Skórka jest przykładem człowieka, który potrafi prowadzić dialog międzyreligijny poprzez szukanie wspólnych fundamentów. Świadczy o tym chociażby słynny wywiad z kard. Jorge Bergoglio, obecnym papieżem Franciszkiem, opublikowany w 2010 roku. Pozwolę sobie odwołać się do niektórych myśli, które wybrzmiały podczas tej rozmowy, ponieważ dotyczą one tematów istotnych dla funkcjonowania uniwersytetu katolickiego. Przemyslenia te, często bardzo podobne u rabinia i kardynała, mogą stać się swoistym programem na rok obecny i następne lata pracy akademickiej na naszej Uczelni.

Głównym punktem odniesienia dla działań podejmowanych na uniwersytecie katolickim jest relacja między Bogiem i człowiekiem. Zgłębianie tej problematyki stanowi podstawę istnienia uczelni o charakterze wyznaniowym i wyróżnia ją spośród wielu innych szkół wyższych. W wywiadzie z kard. Bergoglio Czcigodny Rabin Abraham Skórka powiedział: „W judaizmie [...] czujemy obecność Boga, trwając w poszukiwaniu na drodze, którą ma wytyczać każdy człowiek i każde pokolenie”. Taka właśnie atmosfera powinna towarzyszyć pracy na uniwersytecie katolickim. Chodzi o świadomość, że szukamy w badaniach naukowych prawdy, która ostatecznie utożsamia się z Bogiem Stwórcą obecnym we właściwy sobie sposób w całej otaczającej nas rzeczywistości, zarówno w świecie natury ofiarowanym ludzkości, jak i w świecie kultury, stworzonym przez człowieka inspirowanego szczególnym natchnieniem twórczym. Chcemy jako uczelnia tworzyć taką kulturę, która będzie wyróżniać się spośród innych jej postaci, pozbawionych odniesień do rzeczywistości nadprzyrodzonej. To zadanie celnie zdefiniował kard. Bergoglio właśnie w wywiadzie z rabinem Skórką, w którym mówił: „Kultura stworzona przez kobietę czy mężczyznę, którzy wielbią Boga żywego, nie jest tym samym, co kultura bałwochwalcy”.

Uniwersytet katolicki nie jest wprawdzie instytucją religijną, ale uznaje nieprzemijającą rolę religii w dziejach świata, zajmuje się badaniem zjawisk religijnych oraz przygotowuje do świadomego uczestniczenia w nich. Inspiracją do podejmowania tych działań może być wypowiedź rabinia Skórki: „Religia aż do Oświecenia była przekazicielem kultury w najszerszym znaczeniu tego słowa. [...] Dlatego tylu rabinów w judaizmie i tylu zakonników w katolicyzmie zajmowało się różnymi gałęziami nauki. [...] Także dziś, jeśli tylko pojawiają się

ważkie pytania, jeśli kwestionowane są sprawy zasadnicze, sięga się do religii. [...] Nauka i religia to dwa równoległe pola, które powinny wchodzić ze sobą w dialog. Naukowiec, który stara się obalić fenomen religii na podstawie posiadanej wiedzy jest nierozumny, podobnie jak człowiek religii, który chce zdyskredytować naukę, odwołując się do swojej wiary”. Te słowa rabina przypominają nam, że wysiłek badawczo-dydaktyczny podejmowany na uczelni katolickiej powinien wytyczać drogę współpracy między religią i kulturą oraz pomagać ludziom w stawianiu się dojrzałymi wyznawcami własnej religii.

W centrum działalności uniwersytetu katolickiego powinien zawsze znajdować się człowiek i jego wszechstronny rozwój, prowadzący do pełni życia intelektualnego i duchowego, zgodnego z planem wyznaczonym przez Boga Stwórcę. W wywiadzie z kard. Bergoglio nasz dzisiejszy Gość wypowiada myśl zbieżną z zasadami personalizmu chrześcijańskiego, tak bardzo bliskiego od lat filozofom i teologom Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Otóż rabin Skórka przestrzega: „Midrasz mówi, że dla Boga przykre było to, iż budowniczy wieży bardziej przejmowali się utratą cegły niż upadkiem człowieka z takiej samej wysokości. [...] Musi być zachowana równowaga, człowiek musi iść do przodu, po to jednak, aby na powrót stać się człowiekiem”. Niech ta przestroga utwierdzi nas w postawie służby człowiekowi i uświadomi na nowo, że formowanie ludzi o właściwie ukształtowanej osobowości jest podstawowym obowiązkiem katolickiej uczelni.

Kwestią istotną dla funkcjonowania każdego uniwersytetu jest sposób prowadzenia badań naukowych i kształtowania procesu edukacyjnego. Nauka musi kierować się ściśle określonymi, metodologicznie opracowanymi zasadami, obowiązującymi w każdej dyscyplinie. Posiada ona jednak swoje poznawcze ograniczenia, które zostawiają miejsce dla niemożliwej do uchwycenia transcendencji, co w sposób szczególny jest akcentowane na uczelniach wyznaniowych. Nasz dzisiejszy doktor *honoris causa* ujął tę prawidłowość w następujących słowach: „Nauka nie pyta: dlaczego? Odpowiada tylko: w jaki sposób. Ostateczna esencja rzeczy pozostaje dla nas nieznaną. Aby uzyskać tego typu odpowiedzi, odwołujemy się do intuicji duchowej”. Kardynał Bergoglio uzupełnił tę myśl cennym spostrzeżeniem, będącym przestroga dla tych, którzy nie chcieliby respektować tej perspektywy duchowej. Otóż według obecnego papieża, gdyby nauka nie umiała sobie zakreślić granic, wówczas zaczęłaby tworzyć zamiast kultury jakąś destrukcyjną formę barbarzyństwa. W prowadzeniu badań naukowych szczególnie potrzebna jest więc pokora wobec prawdy, która nie zawsze odślania się w całej pełni i nie może być z tego powodu w żaden sposób przemilczana, zniekształcana czy lekceważona.

Podobnie jak w procesie badawczym najważniejsze jest uczciwe dążenie do prawdy, tak w procesie edukacyjnym istotne jest przekazywanie wartości i postaw zgodnych z odkrytą i wykładaną prawdą, czyli swoiste świadectwo życia dawane przez mistrza uczniowi oraz pełne zaangażowanie w proces nauczania. Tylko wtedy nauczyciel staje się wiarygodny, a proces przekazywania wiedzy ma szansę zakończyć się pełnym sukcesem. Rabin Skórka w wywiadzie z kard. Bergoglio uchwycił istotę tego zjawiska, mówiąc: „Wychowanie nie może być czymś bezosobowym. [...] Nauczyciele często trzymają się po prostu programu, nie otwierają serca”. Kardynał Bergoglio uzupełnił tę myśl celnym stwierdzeniem, które powinno stać się mottem każdego nauczyciela akademickiego: „Zwyczajny wykładowca przedstawia chłodno wywody ze swojej dziedziny, podczas gdy mistrz się angażuje. Daje całym sobą świadectwo. Jego postępowanie i zasady życiowe są spójne. [...] Bycie świadkiem – oto kluczowa sprawa w edukacji”.

Miniony rok akademicki należy zaliczyć do bardzo udanych w historii naszej Uczelni. Ocena parametryczna jakości prowadzonej działalności naukowej przyniosła znakomity wynik dla dyscyplin naukowych KUL. Jesteśmy w elitarnej grupie sześciu klasycznych uniwersytetów w Polsce spełniających kryteria uczelni badawczej i jednocześnie jedynym takim ośrodkiem we wschodniej części kraju.

Posiadamy obecnie 17 uprawnień do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w sześciu dziedzinach naukowych. Ponadto w bezpośrednich wyborach do Rady Doskonałości Naukowej w kadencji 2023-2027 zostało wybranych przez środowiska naukowe z całej Polski dziesięciu naszych profesorów (w minionych latach było ich od trzech do pięciu).

KUL gościł uczestników spotkania Europejskiej Sieci Duszpasterzy Akademickich, które po raz pierwszy odbyło się w Polsce. Miło było nam przyjąć szefów mediów watykańskich – dr. Andreego Torniellego oraz dr. Massimiliano Menichettiego.

Zainteresowanie studiami na KUL znacząco wzrosło, co pokazują wyniki ostatniej rekrutacji – złożono prawie 10 tysięcy aplikacji. Największą popularnością cieszył się nowo otwarty kierunek lekarski (25 kandydatów na jedno miejsce). Duże zainteresowanie wzbudziły także takie kierunki, jak sztuczna inteligencja, psychologia, pielęgniarstwo, kryminologia, italiistyka, filologia angielska, zarządzanie. Nasi studenci i doktoranci pochodzą z 55 krajów.

Oferujemy 104 kierunki studiów I i II stopnia oraz jednolite magisterskie w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Otworzyliśmy nowe kierunki studiów: lekarski, coaching i doradztwo kariery jako studia I stopnia, a także hispanistykę, stosunki międzynarodowe i ekologię integralną jako studia II stopnia.

Powstały nowe jednostki dydaktyczne i naukowe, między innymi Wydział Medyczny, Centrum Badań nad Dyplomacją i Centrum Studiów Mediewistycznych. Utworzyliśmy także Centrum Studiów przy Areszcie Śledczym w Lublinie, które umożliwi resocjalizację przez naukę osób osadzonych z terenu całej Polski. 24 października uroczystie zainaugurujemy rok akademicki w Areszcie Śledczym i będziemy obchodzili dziesięciolecie studiów KUL dla więźniów. Warto przy tej okazji wspomnieć również o Centrum Polonijnym, które w ubiegłym roku przeprowadziło dwie edycje Studium KUL dla Polonii i Polaków za granicą, w których uczestniczyło ponad 500 osób. Wiemy już, że do trzeciej edycji zgłosiło się ponad 1000 uczestników.

Także w nowym roku akademickim planujemy podjęcie szeregu inicjatyw i przedsięwzięć, o których będziemy komunikowali w najbliższych tygodniach i miesiącach. Staramy się analizować bieżącą sytuację społeczną, by odpowiadać na współczesne wyzwania. Jesteśmy otwarci na współpracę zewnętrzną z różnorodnymi środowiskami, wyrażamy gotowość do wdrażania innowacyjnych projektów z udziałem naszych studentów, doktorantów i pracowników.

Nowy rok akademicki 2023/2024 na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II ogłaszam za otwarty.

Quod bonum, felix, faustum fortunatumque sit!